

Podcastreeks Muiderslot tussen je oren, reeks Kasteel & Collectie Aflevering #5

(Opgenomen in de Prinsenkamer)

[Er klinkt geluid van iemand die loopt]

Robin: De eerste gasten die in de middeleeuwen naar de steden gingen, die gingen gewoon naar kloosters toe. Daar was je veilig. Als je in een klooster zat kon je niet overvallen worden, kon er niets gek gebeuren.

[Er klinken geluiden]

Voice over Roos:

Welkom bij Muiderslot [er klinkt het geluid van een deur die opengaat] tussen je oren [er klinkt het geluid van een deur die dicht en in het slot valt]. Ik ben Roos, historicus bij Goeie Ouwe Koeien, en dit keer gaan we naar de Prinsenkamer, de logeerkamer waar de kasteelheer zijn gasten op stand onderdak kon bieden.

In het vertrek staat een 17^e-eeuwse houten beddenkoets. Een soort bedstee, maar dan niet in de muur, maar los in de kamer. Ook zien we een eeuwenoude tafel met een Perzisch tapijt daarop, een grote openhaard en geen gordijnen, maar luiken die je dicht doet als je gaat slapen.

[Er klinkt het geluid van een luik dat dicht gaat].

Het enorme en oude gastenboek dat in het kasteel ligt, vertelt ons iets over de mensen die hier te gast zijn geweest. Zo hebben koningin Emma en koningin Wilhelmina het boek getekend. En tot op de dag van vandaag wordt het boek gebruikt voor bijzondere bezoekers, zoals koning Willem Alexander en koningin Máxima. Maar, de gastengeschiedenis gaat een stuk verder terug dan koningin Emma. Al in de 17^e eeuw is de Prinsenkamer meerdere keren als gastenverblijf gebruikt. De kamer werd als snel de Blauwe Kamer genoemd, mogelijk naar de wapenkleur van het huis van Nassau. Of naar blauw bloed. Mensen van adel dus. Want het waren niet de minsten die hier mochten overnachten. Maar de Blauwe Kamer kan ook gewoon een verwijzing zijn naar de blauwe verf die op de balken zat. Later hoor je meer over de gasten die hier op het Muiderslot logeerden.

Want ik wil je eerst graag voorstellen aan iemand die zich op een andere plek jarenlang bezighield met het ontvangen van chique gasten. Robin van Koten werkte meer dan 40 jaar in het Pulitzer in Amsterdam. Een hotel verdeeld over 25 panden op de Prinsengracht, Keizersgracht en de Reestraat. Wie daar zoal hebben

overnacht? Bill Clinton, Brad Pitt en George Clooney bijvoorbeeld. Daarnaast is Robin verbonden aan de Gouden Sleutels: een internationale vereniging van conciërges van 5 sterrenhotels. Hier, in de Prinsenkamer, mag ik hem vanalles vragen over zijn als conciërge, en hoe hij zijn gasten hier zou ontvangen.

Roos: Nou wat een opvallende outfit allereerst! Kun je vertellen wat je aan hebt?

Robin: Ik heb een pak aan, een blauw pak, met een embleem erop. En dat embleem vertegenwoordigd de vereniging van ons, de cledors, de gouden sleutels. Dat zijn alle conciërges van de 5 sterrenhotels in Nederland. Met dat pak kunnen we, vooral als we internationaal bezig zijn, duidelijk maken dat we uit Nederland komen.

Roos: Ja, goed herkenbaar. [Lachend] Dat in ieder geval! Want jij was hoofdconciërge bij het Pulitzer hotel. Wat houdt die functie in, hoofdconciërge?

Robin: De conciërge is zeg maar de gastheer aan de voorkant van het hotel. Zoals in bijvoorbeeld in een restaurant heb je het hoofd van het restaurant, de oberkelner. Zo heb je ook de gastheer aan de voorkant, die niet met eten bezig is maar met hotelkamers en met gasten. En de gastheer die daar alleen mee bezig is, dat zijn de conciërges. En daar was ik het hoofd van.

Roos: En wat vond je dan het mooiste aan dat vak van conciërge zijn?

Robin: Niet weten van tevoren wat je te wachten stond. Dus de onverwachte momenten dat je dromen moest waarmaken.

Roos: En heb je daar voorbeelden van?

Robin: Nou, er zijn heel veel voorbeelden. Maar je hebt vragen om, als we naar Parijs gaan, want dat is de volgende stop, om daar een limo klaar te hebben om hen naar het vliegveld te brengen, het een en ander met mijn collega in Parijs te regelen qua reisjes, qua restaurants. Dus van alles kom je tegen.

Roos: Ja, dus er is ook wel veel contact met conciërges weer van andere hotels. Om het daar weer zo goed mogelijk voor de gasten te regelen.

Robin: Ja, de kracht is ook om samen te werken met al die mensen in het buitenland. We hebben in totaal iets van 4.000 collega's, die allemaal geballoteerd zijn.

Roos: Hoe?

Robin: Geballoteerd zijn.

Roos: Ja, en wat is dat?

Robin: Nou, gekeurd zijn zeg maar. Of ze het wel kunnen, of ze vakbekwaam zijn. Of ze stressbestendig zijn [er klinkt gelach].

Roos: Maar is dat echt een soort examen?

Robin: Ja. Het wordt afgenomen door collega's die dus echt wel weten wat ze vragen.

Roos: Hmm-hmm...

Robin: En dan blijkt daaruit of ze wel of niet geschikt zijn.

Roos: Ja. Hé, we zitten hier natuurlijk niet in een echt hotel, maar dit, de Prinsenkamer, was wel een plek waar gasten vroeger konden overnachten. Hoe zijn gastenverblijven door de eeuwen heen veranderd? Heb je daar een idee van?

Robin: Ja, heel erg. De eerste gasten die in de middeleeuwen naar de steden gingen, die gingen gewoon naar kloosters toe. Daar was je veilig. Als je in een klooster zat, kon je niet overvallen worden, kon er niets gek gebeuren. Daarna zijn de herbergen gekomen: dat waren de hotels. En als je in Amsterdam kijkt, dan zie je ook dat we een herberg toentertijd in de gemeente Amsterdam hadden, die heet het Prinsenhof. Dat is later de Admiraliteit geworden en later het stadhuis van Amsterdam.

Roos: Oké.

Robin: En het was een onderdeel van een klooster. En daar werden dezelfde mensen ontvangen die hier ontvangen werden. Prins Maurits, prins Hendrik...

Roos: Ohh... Dus eigenlijk waren kloosters de eerste hotels.

Robin: Ja, ja.

Roos: En dan heb je toch op een gegeven moment ook wel dat er dan bij meer café-achtige dingen of kroegen, dat mensen daar bleven slapen?

Robin: Ja, want dat waren die privé-herbergen. En die deden meestal dingen samen. Dus dat was een kroeg en het was ook een mogelijkheid om te slapen daar. Het ene moment was het een plek waar ook publiek vrouwen waren, het andere moment was het een gokpaleis, dus je kon zelf uitkiezen waar je naartoe ging.

Roos: Ja, wat bij je paste. En wat is dan het verschil tussen een herberg en een hotel?

Robin: Nou, hotels zijn later gekomen. Die zijn gekomen in de tijd dat de trein begon te rijden. En toen begonnen ook vanuit Engeland de gasten te komen, die heel veel geld hadden.

Roos: Want door de treinen kon het toerisme meer op gang komen?

Robin: Ja. En die reisden meestal met gigantische bagage. En die hadden ook hele andere behoeftes. De kamers moesten groter zijn, badkamers, alle voorzieningen

moesten er zijn. Dus het werd een heel ander verhaal. De hotels richtten zich meer op die gasten en bij de herbergen was het een combinatie van de feiten.

Roos: Ja, want hoe werkte dat dan? In Amsterdam bijvoorbeeld kwamen ze uit Engeland uiteindelijk dan met de trein aan. En dan?

Robin: Ja, dat was heel leuk. Ik heb nog een collega gehad, in Brussel, die werkte bij Hotel Amigo, en die is als piccolootje, want je begon bij piccolo - bagagist - conciërge, toen was ie een jaar of 16, heel lang geleden. En die ging dan met de paardenkoets naar het station toe om die bagage op te halen, en de gasten. En die bagage was zo loodzwaar, dat waren net kisten.

[Er klinkt gelach van Roos en Robin]

Robin: Waar je dan kleding in kon stoppen.

Roos: En bleven ze dan altijd vaak voor langere tijd in een hotel?

Robin: Ja, meestal een week of twee weken. Ze maakten meestal een grand tour in Europa.

Roos: Oké.

Robin: Dus ze gingen naar wat nu nog steeds zo is. Dat was Parijs, Rome en ook Amsterdam.

Roos: Al die steden gingen ze af. En hoe was het denk je, om hier in de Prinsenkamer te verblijven in de 17e eeuw?

Robin: Nou dit was, zoals het hier is ingericht, was vrij luxueus voor die tijd.

Roos: Wat maakt het luxe?

Robin: Het is niet rommelig, je hebt een tafel erbij, banken, een open haard, faciliteiten die je in de gewone kamers in herbergen niet tegenkwam. Je had alleen maar een bed en hooguit een stoel, en daar moest je het mee doen. Maar hier heb je dus allerlei voorzieningen die daar niet waren.

Roos: Dus hier was het ook meer om mensen op hun gemak te laten voelen, in plaats van alleen om te slapen.

Robin: Ja, in een hotel is het de bedoeling dat iedereen zich op z'n gemak voelt. En vooral in die tijd, wat bestond uit onzekerheid, was het heel belangrijk om de mensen het gevoel te geven dat ze een warm tehuis hadden, waar ze naartoe gingen.

Roos: Maar hier was toen natuurlijk nog geen hoofdconciërge om dat te doen.

Robin: Nee [lachend]

Roos: Maar zouden we dat dan kunnen vergelijken met het hoofd van de huishouding, of...?

Robin: Nou ze hadden hier meer iets in de richting van een butler. In zo'n kasteel. Dus je had ook wel een hoofd huishouding, maar een hoofd huishouding die werkt achter de schermen. Die zie je niet, normaal gesproken. Dus die laat de dingen schoonmaken en controleert het allemaal. Maar een butler is er om direct aan de behoeftes van de gasten te voldoen.

Roos: Ja, dus als prins Maurits hier kwam, dan had hij een butler...

Robin: [lachend] Ja, waarschijnlijk.

Roos: Nou ik ben wel heel erg benieuwd hoe jij de Prinsenkamer anders zou inrichten, of hoe jij jouw gasten hier zou verzorgen, maar daar gaan we het zometeen over hebben.

Robin: Ja.

[Er klinkt een intromuziekje en de soundscapes beginnen]

Voice over Roos:

Koningin Emma, koningin Wilhelmina, Willem Alexander en Máxima kwamen al even voorbij. Maar het Muiderslot is een plek die al veel langer verbonden is met het koningshuis. In 1619 heeft prins Maurits hier gelogeed. Hij is de zoon van Willem van Oranje. Ook wel bekend als de vader des vaderlands. Hier, in de Prinsenkamer, hangt een schilderij waarop Maurits te paard staat afgebeeld. Naast Maurits is ook Frederik Hendrik afgebeeld. Hij is de opvolger van Maurits, en zou een aantal jaar later ook op het kasteel overnachten. Maar Frederik Hendrik besloot op het laatste moment af te zeggen. Niet heel netjes van hem. Hij liet de kasteel- en gastheer, P.C. Hooft, de bekendste bewoner van het slot, achter met een versierd kasteel en bakken vol kreeften en krabben uit de Zuiderzee. Weken was Hooft met de voorbereidingen bezig geweest. Dat weten we uit brieven van Hooft, en het laat zien dat er flink werd uitpakkt voor de gasten.

Later in de 17^e eeuw komen ook de Friese stadhouders op bezoek in Muiderslot, zoals Ernst Casimir van Naussau-Dietz met zijn vrouw Sophia. Het huidige koningshuis stamt af van deze stadhouders. In 1884 komt ook de Oostenrijkse keizerin Sisi langs, met de stoomtram vanuit Amsterdam. Al was dat van korte duur. Het schijnt dat ze het veel te koud vond op het slot. Ze vroeg om een glas warme melk, maar omdat dat niet meteen voor handen was, duurde het even. Sisi besloot voordat de melk er was, maar gewoon weg te gaan.

Roos: Nou die gasten van adel die hier kwamen zijn qua status denk ik best te vergelijken met de gasten die jij in het Pulitzer hebt mogen ontvangen. Denk je dat de ontvangsten voor dit soort mensen veranderd zijn, door de eeuwen heen?

Robin: Ja, dat denk ik zeker. We leefden vroeger in een standenmaatschappij. En toen was het eigenlijk natuurlijk dat als je in een hogere stand leefde, je ook zodanig werd behandeld. In deze tijd leven we in een tijd dat alles egaal is, alles is hetzelfde. We hebben niet meer die standenverschillen. Het enige grote verschil dat we vandaag de dag hebben, is dat de een gigantisch veel geld heeft en de ander dus niet. Dat maakt het een hele andere manier van benaderen, zoals je de mensen toen meemaakte en zoals je ze nu meemaakt.

Roos: Want vroeger zou je iemand van een hogere stand anders benaderen dan iemand van een lagere stand die binnenkwam? En nu is iedereen gelijk, iedereen betaalt voor een hotelkamer... Of moet ik het anders zien?

Robin: Nou, nee, niet iedereen is gelijk. Alleen er wordt ook een beetje gekeken naar wat mensen kunnen betalen en wat ze willen.

Roos: Hmm-hmm

Robin: Maar hun denken en manier van handelen is hetzelfde. Dus mensen van vroeger met standen hadden automatisch een hoger peil zeg maar, daar hoefden ze niet over na te denken: dat was gewoon zo. En nu is het zo dat ze vanwege het geld meer kunnen en meer mogen.

Roos: Dus ze krijgen uiteindelijk hetzelfde?

Robin: Ja, in wezen wel. Maar het is moeilijker in te schatten.

Roos: Ja, want dat inschatten van mensen, dat is een belangrijk onderdeel als conciërge volgens mij.

Robin: Ja. Je moet mensen, zoals wij dat noemen, moet je lezen.

Roos: Ja...

Robin: En het is eigenlijk bij ons een soort automatisme.

Roos: Want hoe doe je dat dan?

Robin: Ja, de manier waarop mensen naar je toe komen. De manier waarop ze je aanspreken. De vragen die ze stellen, daar kun je al uit op maken waar ze naartoe willen.

Roos: Ja.

Robin: Als je goed oplet, als je goed luistert. En dan aan de hand daarvan beantwoord je ook de vragen.

Roos: En er zijn hier heel wat verschillende nationaliteiten op bezoek geweest. Ik denk dat die culturele verschillen ook soms wel voor grappige of opmerkelijke situaties kunnen zorgen en ook dat het lezen van mensen dan soms misschien best lastig is, denk ik. Heb jij daar voorbeelden van?

Robin: Ja, een voorbeeld is, dat is wel grappig, dat op een gegeven ogenblik een meneer uit het Midden-Oosten kwam, die met zijn vrouw in Amsterdam was. En de vrouwen waren helemaal verpakt. Daar zag je alleen de ogen van. Die bleven ook een paar meter achter die man staan. Die man voerde het woord, die vroeg aan mij wat ze wilden gaan en wat ze konden doen. Maar ik merkte bij het beantwoorden van de vragen dat hij steeds naar die vrouwen keek en ook in het Arabisch aan ze vroeg: ‘wat vinden jullie, wat zullen we doen?’

Roos: Ja.

Robin: En ook soms wel dicterend, maar goed. Toen ik dat eenmaal zag, en ik hun een bepaalde kant op wilde helpen, toen sprak ik tegen die man maar eigenlijk langs die man heen naar die vrouwen toe. En ik ging met die vrouwen onderhandelen, want dat waren degenen die uiteindelijk beslisten of iets wel of niet ging gebeuren.

[Er klinkt gelach van Roos]

Roos: Maar dan sprak de man tegen jou, en die gaf het weer door aan zijn vrouw. Hij stond er eigenlijk een beetje tussen.

Robin: Ja, ja.

Roos: Maar de vrouw bepaalde...

[Er klinkt gelach van Roos]

Robin: Ja, dat was een heel leuk voorbeeld. En een ander voorbeeld is dat we ook restaurants bij ons hebben, en Brazilianen zaten daar met Amerikanen. Die zijn gewend om als ze een kelner roepen, dan fluiten ze. En dat moet je in Nederland, in Amsterdam, niet doen.

[Er klinkt gelach]

Roos: Nee...

Robin: [Lachend] Want dan voelt iedereen zich zwaar beledigd. Maar ik weet vanuit Rio de Janeiro dat als je dat niet doet, die kelners niet bij je komen.

Roos: O ja.

Robin: Dus dat is een hele andere manier van benaderen. En zo zijn er vele voorbeelden. Ik had op een gegeven ogenblik de man die James Bond speelde, en hij was met zijn vrouw, en hij wilde lunchen. Maar die wilde niet gewoon zoals wij dat gewend zijn in een lunchroom zitten, dus die heb ik uiteindelijk naar het Amstelhotel gestuurd. Waar mijn collega ze met veel egard ontving.

Roos: Dus dan bel je hem op, een andere conciërge, van deze man komt eraan.

[Er klinkt gelach van Robin]

Robin: Ja, en hij kwam terug en was wild enthousiast.

Roos: Goed ingeschat. Goed gelezen.

Robin: Dan speel je eigenlijk in op... ja, ja.

Roos: Want wat wij gastvrij vinden is in andere culturen heel anders, zoals dat fluiten inderdaad.

Robin: Ja, heel erg verschillend. En wij zijn al snel beledigd. Als het ons direct zelf aangaat.

Roos: Ja.

Robin: Terwijl je eigenlijk moet luisteren voordat je oordeelt.

Roos: Ja. En stel, we zouden jou hier neerzetten als conciërge, in de tijd dat keizerin Sisi hier was. Hoe zou jij je gasten dan ontvangen?

Robin: Nou, het is leuk dat je dat vraagt. Want ik heb een collega van mij die in een hotel in Genève werkt, die hebben toen koningin Sisi ontvangen daar, en ja met veel egards. En heel veel extra's. En meer aandacht geven dan je normaal zou doen.

Roos: Ja, dus dan weet je al van tevoren: er komt iemand en die heeft hier behoefte aan, dus dan houd je er van tevoren al rekening mee.

Robin: Ja, vooral aangeven dat jij niet meer dan zij. Maar dat zij de persoon zijn waar het om draait.

Roos: Ja, ja. En zou u de Prinsenkamer dan anders inrichten?

Robin: Nou ik heb dit soort kamers ook in Spanje gezien.

Roos: Hmm-hmm...

Robin: En daar waren meer draperieën, dus meer met doeken die van het plafond naar beneden kwamen. Dat geeft een wat warmer gevoel. Ik zou dat hier denk ik ook wel toepassen. Maar dit is een typisch voorbeeld van hoe wij als Nederlanders met luxe omgaan [lachend].

Roos: Ja hoe zou je dat omschrijven?

Robin: Heel sec. Wel luxueus, maar niet te overdreven.

[Er klinkt gelach van beide]

Roos: Nee, stel je voor. En het bed bijvoorbeeld? Zou je daar voor Sisi een ander bed in zetten?

Robin: Nou, ik ben stomverbaasd dat die mensen zo sliepen in die tijd. Zittend.

Roos: Ja, ze sliepen zittend.

Robin: Dus ja, ik weet het niet hoor. Ik zou het bed zeker anders maken, nu vandaag de dag.

Roos: Ja, dat is waar. Ik weet niet of Sisi ook nog bang was dat als ze zou liggen dat dan het bloed naar d'r hoofd zou stromen en dat ze haar verstand zou verliezen...

Robin: Ja, in die tijd had je veel last van allerlei longziektes, dus als je dan... ja ik weet het niet.

Roos: Nee, dat willen we Sisi niet aandoen.

[Er klinkt gelach van beide]

Roos: En wat is het belangrijkste onderdeel van een bezoek voor gasten?

Robin: Nou het allerbelangrijkste is, ze komen naar een vreemde stad, vreemd land, en willen zich graag thuis voelen. Ze willen het gevoel hebben dat ze van een huis opereren die ze kennen, en dan ontdekken wat het land inhoudt. En dat betekent dat als je bijvoorbeeld een hotel hebt, en dat zou hier eigenlijk ook moeten zijn, dat die mensen zeggen van: nou, op het moment dat ik even niks te doen heb, dan ben ik thuis. Die warmte moet er zijn. En die moet zowel bij het meubilair als bij het personeel zijn. Zodat ze echt het gevoel hebben van: Ah, dat was fantastisch daar in Amsterdam.

Roos: En zit dat denk je meer in dat meubilair of in het personeel, wat is belangrijker?

Robin: Het is een combinatie.

Roos: Ja, het kan eigenlijk niet zonder elkaar.

Robin: Het meubilair is superbelangrijk, maar het allerbelangrijkste zijn de mensen.

Roos: Ja. En als conciërge adviseer je je gasten ook wat ze zouden kunnen doen. We zitten hier vlakbij Amsterdam. Wat zou je de gasten hier aanraden om te gaan doen?

Robin: Nou ik zou hier zeker met het water spelen. Kijk, Nederland is een waterland. We hebben hier in Muiden ook van die tjalken en zeilboten, en die kun je ook huren. Dat zou ik zeker aanbevelen. Dit kasteel bezoeken en dan naar Amsterdam gaan. En daar weer het water op, maar dan met antieke boten door de grachten varen. We hebben nu in Amsterdam veel van die bootjes. En met een gids door Amsterdam wandelen. Het zijn mensen die weinig tijd hebben, veel geld, en die in een korte tijd veel willen beleven. Als je dan zelf gaat ontdekken, dat is fantastisch, maar dan moet je de tijd hebben. En deze mensen hebben dat niet.

Roos: Nou, goed programma.

[Er klinkt gelach van beide]

Robin: Dank je.

Roos: En als laatste, hoeveel sterren zou jij deze kamer in het Muiderslot geven?

[Er klinkt gelach van Robin]

Robin: Nou, dat hangt ervan af in welke tijd je dat doet. In de tijd dat het gebouwd werd had het zeker 5 sterren, in deze tijd zou ik het hooguit 2 geven.

[Er klinkt gelach van beide]

Roos: Nou, mooi! Dankjewel.

Robin: Graag gedaan.

[Er klinkt een intromuziekje]

Voice over Roos:

Ik sluit graag af met een gedichtje van de dichter Constantijn Huygens. Hij was een goede vriend van kasteelbewoner en schrijver P.C. Hooft. Huygens schreef 'Het spook van Muiden', over een nacht op het kasteel, waarin de slaap hem niet kon vatten, achter de gordijnen van de beddenkoets. Want: 'Hoor, het spookt in deze kamer', zo schreef Huygens. Hij ziet graaf Floris V die het kasteel liet bouwen:

'kZie de graaf hier liggen vloeken, kzie hem kruipen door de hoeken. Van zijn omgetuimeld hart, kzie hem smelten in zijn smart.'

[Er klinkt geluid van een bladzijde die omgeslagen wordt]

En hij hoort ook Gerard van Velzen, die Floris V gevangen heeft gezet.

'Sluiter Gerard hoor ik buiten, woelen dat mijn oren tuiten. Koor stommelen door den nacht, koor hem razen aan de wacht. Kzie, wat zie ik achter dit? Kzie de zon, de muren wit.'

En dan is de nacht voorbij. De zon komt op, en de angstige dromen verdwijnen.

'Kmeen ons volle zouden wezen, al uw spoken is uw vrezen.'

Zou jij het aandurven om een nachtje hier te slapen? Welterusten.

[Er klinkt gehuil van een wolf]

Voice over Roos:

Dit was Muiderslot tussen je oren. Een podcast van Rijksmuseum Muiderslot, geproduceerd door Goeie Ouwe Koeien en mede mogelijk gemaakt door Stichting de Commissie. De soundscapes zijn gemaakt door Thomas Hoonhout. Hij verzorgt ook de montage. Alle geluiden die je hoorde, zijn in- en om het kasteel opgenomen.

Je luisterde naar een aflevering uit de reeks Kasteel & Collectie. We maken ook een reeks over Podium, een reeks over Water en een over de Kasteeltuinen. Alle afleveringen zijn vanaf najaar 2021 te beluisteren via je favoriete podacst app.

Wil je meer weten over het kasteel of de collectie? Ga dan naar [Muiderslot.nl](https://muiderslot.nl). Daar vind je ook de agenda, vol wisselende activiteiten die het Muiderslot organiseert.

Leuk dat je luisterde en tot de volgende!

[Het geluid van de soundscapes vervaagt]